

astola

ikerketa eta historia

DURANGALDEKO URTEKARIA

17.zk 2023 • 5€

izaro

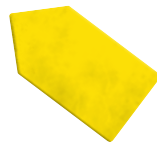
“Gero eta gehiago abestu Izarok, gero eta gutxiago
abesten du Iزارo Andresek.”

 Aritz Maldonado | Txelu Angoitia

Urtebete inguru fokutik kanpo lanean egon ostean, atzera bueltan dator Izaro Andres mallabiarra. Abenduaren 8an ‘Cero de enero’ lan berria kaleratuko du, eta urtarrilean berau aurkezteko birari ekingo dio. “Aro berri bat” iragarri du bere ibilbidean, zerotik hasi duena. Izaro artistaren prozesu terapeutikoa izan da ‘Cero de enero’.

Zelakoa izaten ari da itzulera?

Bi alde ditu. Alde batetik, gogoia dut egin dugun lan guztia erakusteko. Limoien bira pandemiagaz trabatu egin zen, eta oso luzea izan zen, gainera. Hartu nuen atsedena beharrezkoa nuen, ehuneko ehunean. Esposizio hori pixka bat amatatu, eta barrura begiratzea behar nuen, niretzako urte turbulentuak izan direlako. Bestalde, orain bertigo puntu hori ere badut. Berrito agertuko zaizkit turbulenzia horiek edo ondo egin ahalko dut hegan?

Disko berria aro berri baten

hasiera ei da, zerotik hasita.

Nola hasten da zerotik ibilbide bat edukita?

Lan hau pandemia betean hasi nintzen idazten. *Cero de enero* engranaje osoa

zeroan jarri eta hamarkada berri bati aurre egitea izan da. Aurten, 30 urte beteko ditut, eta hau, Izaro 3.0 bat da, terapiara joan dena, bere traumatxoak bere lekuan jartzen saiatzen ari dena, eta nik uste disko terapeutiko bat izan dela, artista izatearen inguruan. Lehenengoa, *OM* (Auto-edizioa, 2016) ere terapeutikoa izan zen, baina maiteminezko Izaro baten inguruan, Izaro pertsona, zeren eta Izaro artista ez zen existitzen; baina hau Izaro artistaren prozesu terapeutikoa izan da, hortik zerotik hasia. Hori guztiori ondo jarri eta beste hamarkada batez osasuntsu egon ahal izatea espero dut.

Terapeutikoa izango dela espero dut, baina batez ere terapeutikoa izan da. Niretzat oso potentea izan da psikologoarengana joatea, eta gauza pilo bat ateratzea. Pixka bat triste

nengoela igartzen hasi nintzen, eta ez nekien zergatik zen. Nik kantuak idazterakoan, ez ditut oso ondo ulertzen, baina gerora bai; nire subkontzientearen abisu bat direla uste dut. Niretzat disko garrantzitsua da, auto-justizia egiteko: “begira hau gertatu da, nire buruan”. Lehenengo biderrez amorrutik idatzi dut, gauza asko haserretik ere. Bidaia bat da, aldapa gogor bat igo ostean, sendatzea dator. Orain jada ondo nago, eta esan dezaket, zein polita den ostera ondo egotera itzultzea, txarto egon ostean.

Iruditegi aldetik ere, aldaketa bat sumatu daiteke. Hoztasuna iradoki dit niri.

Bai. Baditu hoztasuna eta misterioa. Niretzat, norberak bere mendia igotzea bezala izan da. Igo mendi horretara, yetia, izaki mistiko hori ikusi, gero itzuli eta kontatzeko, abentura moduko bat. Bidaia horretatik bueltan kaiera bat egin nuen, azken bi-hiru urte terapeutikoetan oinarritua, hau da, famatua egiten hasi nintzenetik orain arteko esperientziakaz.

**Nola hartzen da lur, besteak
beste, Anoetako belodromoan
6.000 lagun sartu eta gero?**

Kuriosoa da, baina ez da hori kudeatzea gehien kostatu zaidana. Bai sentitu dut, hainbat taldek, edo jendek albo batera utzi nautela x gauzogatik, eta hori izan da gestionatzeko zailena egin zaidana, *hate* giro hori. Kostatu zait, arreta hor jarri beharrean, ni ikustera etorri ziren 6.000 lagun horietan jartzea. *Hate* hori jasotzen den lekuan arakutzen ibili barik, maitasun eta denbora dena zu entzuten dabilen jendearengana bideratzea izan da nire lana. Belodromoa, ostera, mugarría izan da nire osasun mentalean. Balio izan zidan konturatzeko nori abesten nion, esan bezala, momentu batean pixka bat galdu nintzelako. ‘Nori abesten diot?’ Ni ikustera etorri diren 6.000 lagunei; eta niretzat hori oso garrantzitsua izan zen, belodromoa beteta ikusi eta esateko: ‘bale, ni zuei abesten ari naiz’. Une horretan, sendaketa bat izan zen presio bat baino gehiago; behin mugarri hori ezarrita, orain igartzen dut sarrerak saltzeko presio hori.

Ohitu zara arrakastara?

Ohitu behar zara. Niri pixka bat zaila egiten zait, batez ere kalean. Zeren eta, jada zure pertsonarekiko irudia ez duzu zuk edo ingurukoek bakarrik eraikitzen, orain ezezagunek ere egiten dute. Salbuespenak salbuespen, egia da oso maitatua sentitzen naizela. Askok geratzen naute kalean eta askotan geratzen naiz beraiekin kalean hitz egiten. Auzoan edo kafetegietan ongi etorria ematen didate, edota jatetxeetan, sukaldariak berak ateratzen dit jatekoa, adibidez; horrelakoetan, elkarrekiko miresmen, zaintza eta maitasun sentimendu bat sentitzen dut. Polita da hori, baina egia da, nekatuta zaudenean, adibidez, ezin duzula aurpegi hori kendu ezta. Atzera bueltarik gabeko prozesu bat da, eta hori da beharbada okerrena. Ezagun egin ostean, ezin zara atzera ezezagun bihurtu, eta horrek bai ematen du beldur pixka bat. Gauza asko aldatu ditut nire egunerokoan, baina momentuz eroso nago.

“Ezagun egin ostean ezin zara atzera ezezagun bihurtu, eta horrek bai ematen du beldur pixka bat”.

**Izaro, eta Izaro Andres,
banatu daitezke?**

Nik uste nuen hobe zela ez banatzea, eta horrela egiten nuen psikologoarenean hasi arte; esaten nuen, ezinezkoa zela banatzea, pertsona berdina bainaiz. Baina gerora konturatu naiz banatu egin behar direla. Zein gauza ez ditudan elkar banatu gura erabakitzen ikasi dut. Horrek mantenduko du osasuntsu Izaro Andres.

**Aurreko biran 116 kontzertu
eskaini zenituen.
Bateragarriak
al dira errepideko bizitza
eta norbere burua zaintzea?**

Gutziz zaintzea behintzat ez. Miley Cirusek adibidez, esan du ez duela gehiago biratuko; nire bira bat edo berea ezin dira alderatu, baina biratzea oso sakrifikatua da, eta oso nekeza. Lo gutxi egiten duzu, ia ez zaude etxean, edota, urduri zaude, kontzertuak dituzulako. Baina oreka topatu behar da. Nire alde, lan taldea dut. Gu elkarregaz goaz leku denetara eta horrela errazagoa da, guardia jaitsi dezakezulako. Taldeko batek ez badu tiratzen, beste batek egingo du.

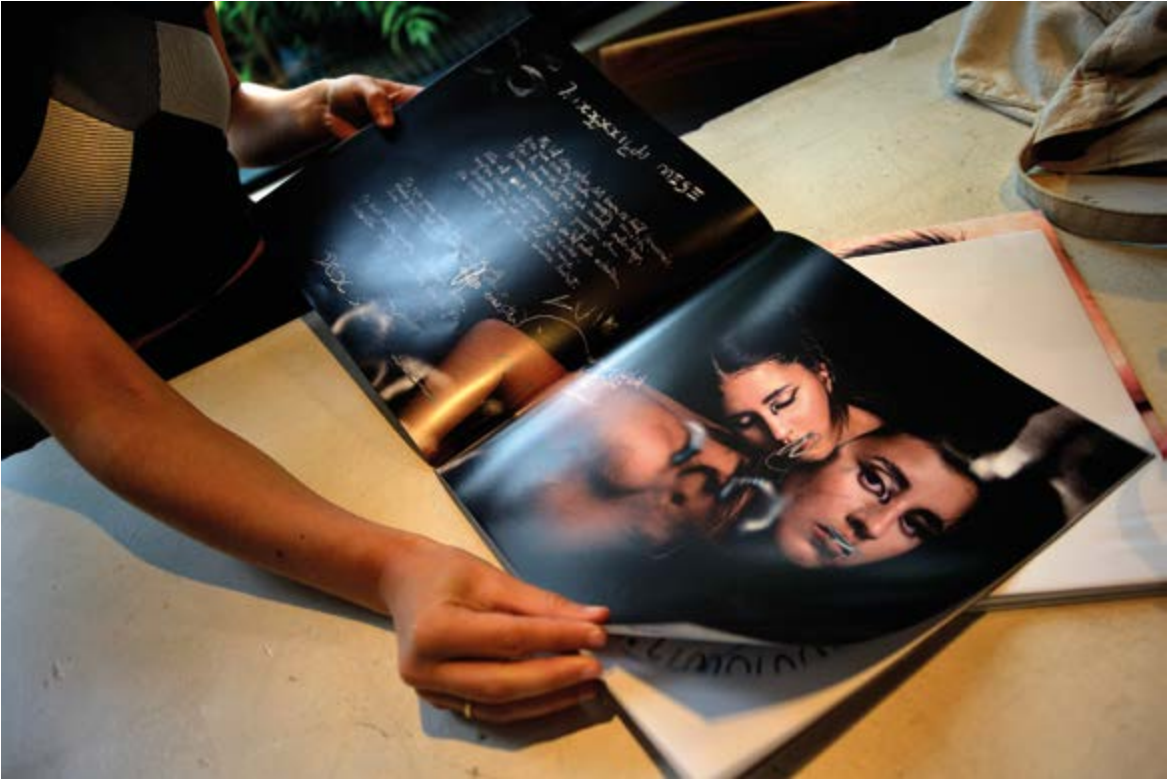
**Musikari gehiagorekin egoteak,
hau da, egoera berdinean dagoen
jendearekin egoteak, lagundu
dizu?**

Bai, asko. Zahara, Silvana Estrada eta Valeria Castro ezagutu nituenean bereziki sentitu nuen hori. Nik, nire lagunekin sentitu dut arazo bat eduki, eta hori azaltzerakoan, ulertu nautela, baina ez eurak beste. Zahara ezagutu nuen egunean, zerbait esan nion eta 'badakit' erantzun zidan, eta bere gauzei buruz berba egiten hasi zen. Eta gero, ikusi nuen Estradak nola kudeatzen zuen bere *backstagea*, edo lo egiten zuela kontzertuen aurretik, zer egiten zien inguruko lankideei... eta esan nuen, bale, ez nago zoratuta, kar-kar.

Limones de oro garrantzitsua izan zen nire ogibiderako, baina pertsona bezala ere asko lagundu zidan jende horrekin berba egin ahal izatea, eta kolaboratzea. Xoel Lopezekin barre asko egiten dut, eta oso sendatzailea da barre egitea; niretzako sare bat ere izan da, 'ezin bazara eutsi, guk eutsiko zaitugu' esan zidatelako, eta hori oso polita da.

**Limones de oro-n ez ezik,
zuzenekoetan ere izan ohi
dituzu kolaborazioak.
Musika kolektibotasunetik
ulertzen duzu?**

Bai, eta komunitatetik. Musikak funtzio piloa ditu, eta pop musika, ingelesezko popularretik datorrena, zubiak eraikitzeko modu bat da, hunkitzeko modu bat. Norbaitek negar egiten duenean, harreman polit bat sortzen da; sentsazio erreala da hori, eta horrek komunitario

egiten du zerbait. Niretzako, adibidez, garrantzia berdina dute kontzertuetan taula gainean daudenak, eta behean daudenak. Ezinezkoa da kontzertu berdina egitea publikoa desberdina denean; niretzako alde super aktiboa da, eta publikoak abesten duenean, eraldatu egiten du kontzertua bera.

Euskal Herritik kanpo ere, kontzertu ugari eskaini dituzu. Lortzen duzu konexio hori?

Bai. Hizkuntzak ate bat dira, sarbide bat bizitza (bizitzeko modu) oso batera. Adibidez, nik ez dakit frantsesez, eta

Parisen jo genuenean, ingelesez ematen nituen azalpenak. Traba hori duzunean, zailagoa da, baina kantua bera hizkuntza propio bat denez, ez ulertuta ere hunkitu daiteke. Buenos Airesera joan ginenean, adibidez, emakume batek *'Izango naiz kemen tatuatuta'* zuen, *Libre* abestiagatik. Ez ulertzeak muga bat suposatzen du, noski, baina jendeak ulertu gura bazaitu, saiakera hori egiten du. Gainera, munduko gauzarik internazionalena, barre egitea da. Publikoagaz hori lortuz gero, nola edo ahala ulertuko zara.

Kontzertu gero eta jendetsuagoak eskainita, gatxagoa izango da konexio hori lortzea.

Niretzat *guay* dago gauza desberdinak egitea. Estatu mailako bira egin genuenean, adibidez, hemengoak baino areto txikiagoak ziren. Vigon, adibidez, arazo batengatik areto txikiago batera lekualdatu behar izan gintuzten; jende asko zegoen, eta gertu geunden, hor publikoan zegoen azken laguna ere ikus nezakeen. Guretzat oparia da publikoa ikusi ahal izatea, eta horrelakoetan interaktuatzea errazagoa da. Ni berbatia naiz, eta gustatzen zait publikoko jendearekin solastea, baina emanaldi handietan hori ezinezkoa da. Unitate (masa) bakarrari egin behar diozu berba. Hala ere, biak egin ahal izatea gustatzen zait.

Zaleekin konektatzeko beste modu bat Durangoko Azoka izan daiteke, ezta? Zelako garrantzia du zuretzako?

Kristorena. Diziplina desberdinetako zure artista gogokoenekin egon ahal izatea ahalbidetzen du, bost egunez, leku bakarrean. Oso *guay* dago, benetan berba egin dezakezulako, ahal den heinean behintzat, jende kopuruaren arabera eta. Eta hor Izaro Andres bera gehiago agertzen da. Asko gustatzen zait, eman eta jaso egiten dela iruditzen baitzait.

Eta, artista izateaz harago. Zelako garrantzia du?

Kristorena, baita. Komunitate bat sortzen da, eta gainera, eskuragarria ere badena, mundu guztia ezin daitekeelako joan kontzertuetara. Beste modu bat da artistak ezagutzeko, baita niretzat ere. Harreman dezente dugu ia guztiok, baina ez dugu ia koinziditzen, biran egoten garelako; bertan ordu asko elkar banatzen ditugu, eta hori ondo dago.

“Hau, Izaro 3.0 bat da, terapiara joan dena, bere traumatxoak bere lekuan jartzen saiatzen ari dena, eta nik uste disko terapeutiko bat izan dela da, artista izatearen inguruan”.

Zelan kontsumitzen du musika**Izaro Andresek?**

Nik disko dezente erosten ditut, KDan eta biniloan. Eta normalean diskoak osorik entzuten ditut. Eta asko gustatzen zait baita zuzenekoetara joatea ere. Hori bai, musika entzun egin behar dut, bestela molestatu egiten dit; musika entzuten banago, ez dut beste ezer egiten.

Niretzat garrantzitsua da musika fisikoan edukitzea, arraroa egiten zait ez ukitzea. Gaur egun souvenir bat bezala da, baina nik, liburuak bezala, behar ditut. Horregatik zait garrantzitsua diskoak fisikoan kaleratzen jarraitzea. Zentzurik ez duela esan izan didate, *singleak* atera behar direla, baina niretzat badu.

Eta horrek badu eraginik**Izarorengan?**

Gero eta gehiago biratu, gero eta musika gutxiago entzuten dut. Gero eta gehiago abestu Izarok, gero eta gutxiago abesten du Izaro Andresek. Orain urtebetez jo gabe egon gara, bost hilabeteren ostean, etxean berriro abesten hasi nintzen; nik lehen egun osoa abesten pasatzen nuen, pentsa.

Etxean abesteko gogoa berreskuratu duzula aipatuta, zuk auto-edizioaren aldeko hautua egin duzu hasieratik. Musika sortzeko edo kantatzeko, zenbat denbora kentzen dizu lan karga horrek?

Piloa. Esango nuke, musika egitea nire lanaren %10 dela, eta hori nahiko frustragarria egin zitzaidan garai batean. Abestiak idatzi gura nituen, baina ez nuen denborarik; denbora piloa ematen nuen, pentsatzen, antolatzen, kudeatzen.

Konpentsatzen dizu?

Bai.

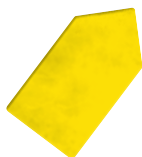
Baina faltan botatzen duzu abestea.

Bai. Nik uste urte honetako geldialdia ere horretarako izan dela, maila artistikoan zentratu ahal izateko. Mediatikoki amatatuta egon arren, barne mailako lan piloa egin dugu, eta piloa gozatu dut gainera: kontzeptua eraiki, kantuei konponketak egin, grabatu, bideoklipak prestatu, argazki sesioak... eta horrela asko gozatzen dut gainera, oso lan desberdinak direlako.

Zer garrantzia du irudiak musikan?

Niretzat pilo bat. Nik uste esperientzia gero eta sensorialagoa egin, gogoratzeko errazagoa dela. Irudi eta guzti entzuten baduzu, grabatuta geratzen zaizu. Eta hori egiten saiatzen naiz ni.

“Niretzat sare bat ere izan da, ‘zu ezin bazara eutsi, guk eutsiko zaitugu’ esan zidatelako, eta hori oso polita da”.

Autore autobiografikoa zara.**Gertatu zaizu inoiz, abesti bat idatzi, baina ez publikatzea, gehiegi ez erakusteagatik edo?**

Ez, baina pasatu izan zait planteatzea; baina gero beti ateratzea behar izaten dut. Nik ez dut umerik, baina suposatzen dut ume bat edukitzea bezalakoa dela; zuk zaindu behar duzu bizitza duin bat izan dezan, baina ez dira zureak. Kantuak jaiotzen direnean, izate propio bat dute, eta ni gaizki sentitzen naiz beraien existentzia mugatzen; jendeak entzuterakoan propio egingo ditu, eta beraiek erabakiko dute zein lekutara eraman. Disko honetan, zalantzak eduki ditut ea abestiren bat atera edo ez. Asanblada egin, eta hor erabakitzen da. Eta baiezkoa izan da galdetu dudanetan.

Taldekideten artean babes hori edukitzea eskertuko duzu.

Bai, batez ere, disko honetan, gauza asko amorrutik idatzi ditudalako. Amorrua tranpatia da, edozer gauza esan dezakezulako amorratuta, benetan horrela ez pentsatu arren. Disko honen aurretik *Limoïari ez* dokumentala egin genuen; sei gidoi idatzi nituen bertarako; nik hor gauza asko esaten ditut, minetik idatziak, benetan ez nituenak pentsatzen. Eta hor sentitzen naiz zaindua, badakidalako nire inguruko jendeak horiek identifikatuko dituela.

Jendeari utzi behar zaio amorrua ateratzen. Taldean egiten dugu, entzun, eta gero galbahea pasa. Beraiek nirekin eta nik beraiekin. Elkarren amorruta eta haserrealdietan zaintzen gara, eta gero gai gara horiek gainditzeko.

Musikari batek kobratzen ditu sartzen dituen lan orduak?

Ezinezkoa da. Jai egunetan eta gauez egiten dugu lan. Telefonoak jotzen badu, hartzen duzu. Eta gero guztia kate bat da, musikaria, teknikariak, argazkilariak... jende asko dago atzean, eta diru guztia banatzen saiatzen zara, baina ezinezkoa da hori proiektu bakar batez egitea. Beharbada duin bizitzeko, baina egindako denak kobratu? Ezinezkoa.

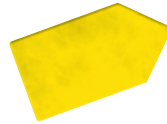
Musikariaren sindikaturik ez dago, ez dagoelako hitzarmenik. Beraz, ez dago eskubiderik. Erregulatzeko zaila da, baina musikariaren estatutua idazten ari dira. Astiro astiro. Izarok-eta behintzat borroka asko egin dugu, baita inguruko beste talde batzuek ere. Exijitu diren gauza batzuk oinarrizkoak dira, eta duela bospasei urte imajinatu ezin zitezkeenak, baina nik orain Euskal Herri mailan profesio bat dela esan daitekeela uste dut.

**Emakume gehiago ikusten da taula
gainean. Zerbait aldatzen ari da?**

Bai, eta eskerrak. Denak gizonaekozkoak diren talde bat ikusten dudanean arrotza zait. Lehen bai, baina orain? Eta ez taula gainean bakarrik baita teknikari lanetan, lan taldeetan... Oso zoroa da, populazioaren erdia garelako. Ziklo aldaketa bat ematen ari da, eta kendu zaigun leku bat hartzen ari gara, musikan ere bai.

Ni hasi nintzen garaian esango nuke oraindik ez zela aldaketa hori eman; nik justu sartu nuen hanka ate batean, eta gerora bai zabaldu dela uste dut. Pixka bat inbidia ematen dit, belaunaldi berri honetan asko direlako. Eta hori oso dibertigarria da.

**“Munduko gauzarik
internazionalena, barre
egitea da. Publikoagaz
hori lortuz gero, nola
edo hala ulertuko zara”.**

“Nik kontzienteki egiten dut lan modu batera, badakidalako zer erantzukizun duen bozgorailuak. Eta horrek hurrengoei bidea errazteko balio badu, aurrera”.

Erreferenteak edukitzea garrantzitsua da horrelakoetan. Zuk izan dituzu?

Nik erreferente bezala Zahara, Maika Makovski izan ditut, eta baita Miley Cyrus edota Taylor Swift, baina horiek urrunagokoak iruditzen zaizkit. Zahara ikusi nuenean, zoro baten pare egin zuen dantzan, eta nik libre ikusi nuen. Eta nik ere hori gura nuen.

Eta zu, erreferentea zarela uste duzu?

Nik, norbait libre sentitzea lortzen badut, bikain. Nik erreferente garrantzitsuak eduki ditut, eta berriak deskubritzen ditut, eta nik badakit, ohore handiz, askorena naizena. Nik kontzienteki egiten dut lan modu batera, badakidalako zer erantzukizun duen bozgorailuak. Eta horrek hurrengoei bidea errazteko balio badu, aurrera.

Ia hamar urte daramazu musikagintzan. Bide horren zati handiena Donostiari lotua egin duzu. Non geratzen dira Durangaldea edo Mallabia Izaroren unibertsoan?

Ni hona oso gaztetan etorri nintzen, maitemin batetik nentorren, eta hemen sendatu nintzen. Nire burua maitatzen ere hiri honetan ikasi nuen. Eta egia da, baita ere, hemengo publikoak fusio handia eduki duela nirekin. Ni bizkaitarra sentitzen naiz, baina bizkaitarra eta donostiarra. Errazagoa egiten zait Donostian jotzea, Durangaldean baino, sentitzen dut goxoago hartu nauela, Durangaldea etxea izanda ere.

Musikari ogibidea aukeratu zendunean, CVA ez egitea aukeratu zenuen. Ia hamar urte beranduago, egin duzu?

Ez. Pandemia garaian krisi handi bat izan nuen. Nire buruari esaten nion ea nire ibilbide musikalaren amaiera ote zen. Eta galdetzen nion nire buruari ea zer egingo nuen orduan: ‘Nora noa ni lanera orain? Ezin dut Izaro gainetik kendu, eta lanaren arabera ere, oso deserosoa izango litzateke’. Eta horrek bai ematen zidan beldurra. Ezin dut zerotik hasi hor. Baina momentuz horrela jarraitzen dut.

Zuk gura duzuna egiten ari zaren heinean, pribilegiatua sentitzen zara?

Bai. Gauza asko elkartu behar dira ametsetik hurbilago egon ahal izateko, jende askok bere ametsak betetzeari uko egin behar dio, beste batek bereak bete ahal izateko. Eta zentzu horretan, oso eskertua nago jaio naizen lekuan jaiotzearen, eduki ditudan aukerak edukitzearen, ni entzun gura nauen publiko bat edukitzearen, hezkuntza jakin bat eman didan guraso batzuk edukitzearen. Suertez, gerra bat bizi gabeko pertsonak ere bagara. Gauza asko dira, eta norbere burua torturatzerara iritsi gabe, hori guztia preziatzen dut.

Amaitzeko, non ikusten duzuzure burua hamar urte barru?

Espero dezagun hamar urtez irautea nire osatze prozesu honek, eta gorabeherak izan arren, beste hamar urtez ondo, orekatua egon ahal izatea. Hamar urte barru, nahiko antzera ikusten dut nire burua, antzerako leku batean, baina bertsio hobetu batean.

Aritz Maldonado

Kazetaria